

Raadsvoorstel

Onderwerp: Doorwerkingsonderzoek rekenkamer informatiewaarde begroting en jaarstukken

Raadsvergadering	13 juli 2023, agendapunt 6.5 - zie apart besluitblad -
Datum raadsvoorstel	27 juni 2023
Bijlage(n)	3
Zaaknummer	Z.286208/D.1531681
Behandeld in commissie	Algemeen Bestuur en Middelen 29 juni 2023, agendapunt 7.3
Portefeuillehouder	wethouder G. Rebel
Informatie bij	Maartje van den Berg
E-mail / telefoonnummer	m.vandenberg@huizen.nl / 035-5281351

Voorstel

Geef het college opdracht:

1. de toegankelijkheid en begrijpbaarheid van de begroting en jaarrekening verder te versterken door deze documenten meer vanuit het perspectief van de raad te schrijven;
2. het inhoudelijke deel van de begroting en jaarrekening te versterken door de inzet van doelenbomen;
3. de informatiewaarde van de voortgangsrapportages te verbeteren aangaande de stand van zaken van de opvolging van de aanbevelingen van rekenkameronderzoeken.

Geef de griffie opdracht om:

4. het introductieprogramma voor de raad te versterken met een training 'Planning & Controlcyclus', met name gericht op sturing en verantwoording op inhoud.

Toelichting op het te nemen besluit

Aanleiding

De financiële positie van een gemeente is van groot belang, maar tegelijkertijd voor veel raadsleden en geïnteresseerde burgers vaak moeilijk te begrijpen. In het 'Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten' (BBV) worden voorschriften gegeven hoe informatie te verstrekken over diverse financiële aspecten. Daarnaast hebben gemeenten ook veel vrijheid in de wijze waarop ze deze informatie presenteren. Dit betekent dat de specifieke werkwijze van de

gemeente van grote invloed is op de mate waarin informatie wordt verstrekt maar ook op de mate waarin deze informatie toegankelijk is. In 2018 heeft de rekenkamercommissie Huizen daarom een onderzoek uitgevoerd naar de informatiewaarde van de jaarstukken en de begroting. Het doel van het onderzoek was om inzicht te geven in de informatiewaarde van eerdergenoemde stukken voor raadsleden en - indien nodig – verbeterpunten in kaart brengen. Behandeling van het rapport heeft plaatsgevonden tijdens de raadvergadering op 8 november 2018. Op basis van het onderzoek zijn destijds vijf aanbevelingen gedaan en overgenomen door de raad.

De rekenkamer vindt het belangrijk om te monitoren of en hoe de aanbevelingen zijn geïmplementeerd en geeffectueerd. Omdat de informatiewaarde van de financiële stukken essentieel is voor het uitvoeren van de controlerende taak van de raad heeft de rekenkamer in 2022 besloten om een doorwerkingsonderzoek uit te voeren naar de betreffende aanbevelingen.

De centrale vraag in dit doorwerkingsonderzoek luidt:

In hoeverre is gevolg gegeven aan de door de raad van de gemeente Huizen overgenomen aanbevelingen van het rekenkameronderzoek naar de informatiewaarde van de begroting en de jaarstukken en welke effecten zijn gesorteerd?

Argumentatie

Aanbevelingen 2018

In het rekenkameronderzoek 'Informatiewaarde begroting en jaarstukken van de gemeente Huizen' uit 2018 zijn vijf aanbevelingen gedaan ter verbetering van de informatiewaarde van de begroting en jaarrekening. Deze aanbevelingen waren gericht op:

1. het verbeteren van de begrijpelijkheid van de tekst (bijvoorbeeld door het invoegen van infographics);
2. het verbeteren van de paragrafen;
3. het benoemen van effecten, activiteiten en noodzakelijke inzet in de begroting;
4. het visueel aantrekkelijker maken van de begroting en jaarstukken;
5. periodieke bijscholing voor raadsleden.

Aan de aanbevelingen is deels opvolging gegeven door diverse maatregelen. Bij de opvolging concluderen we het volgende per aanbeveling:

1. De documenten van de P&C-cyclus worden geschreven vanuit het perspectief van de organisatie en veel minder vanuit het perspectief van de raadsleden van de gemeente Huizen (de primaire doelgroep). Het niveau qua informatievoorziening (aanbod) en informatiebehoefte (vraag) is niet op elkaar afgestemd (tussen raad en organisatie).
2. Aanbeveling 2 is deels overgenomen door het college van B&W. Daar waar het college de aanbeveling heeft overgenomen zijn duidelijk verbeteringen aangebracht in de paragrafen weerstandsvermogen en grondbeleid. Ten aanzien van de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen constateren we dat verbeteringen zijn aan te brengen door de risico's voor de lange termijn en de mogelijke effecten hiervan op de bijdrage aan de maatschappelijke doelen van de gemeente Huizen toe te voegen. Tevens concluderen we dat een leeswijzer of toelichting bij sommige tabellen wenselijk is voor raadsleden om de begrijpbaarheid te vergroten.
3. Het inhoudelijke deel van de begroting en jaarrekening is nog onderbelicht ten opzichte van het financiële deel. Er is hier vanuit de organisatie getracht een verbeterslag te maken. Dit is nog steeds onderwerp van verdere verbetering en heeft zijn effect nog niet bereikt. De doelen in de begroting en jaarrekening voldoen niet allemaal aan de eisen van SMART of START. Ook zijn de doelen, resultaten en activiteiten ééndimensionaal beschreven. Daarnaast is de inzet van middelen niet gekoppeld aan de doelen en activiteiten, met als negatief gevolg dat de raadsleden dit niet mee kunnen nemen in het

maken van keuzes.

4. De organisatie heeft gekeken op welke onderdelen van de P&C-documenten visualisaties van toegevoegde waarde zijn en op basis hiervan zijn visualisaties toegevoegd. Dit is gedaan binnen de beperkte middelen die beschikbaar zijn. De aangedragen best practices in het rekenkameronderzoek uit 2018 zijn ten dele toegepast. Er liggen kansen en mogelijkheden om verdere verbeteringen door te voeren, inclusief de toelichting bij deze visualisaties.

5. Het kennisniveau over P&C-documenten verschilt per raadslid en van alle raadsleden kan niet hetzelfde kennisniveau worden verwacht. Training en bijscholing vinden een keer in de vier jaar plaats (bij installatie van de nieuwe raad na verkiezingen). Uitleg over de P&C-cyclus en de rol van de raad komen hierin minder aan bod. De intentie van de Rekenkamer was om in een frequenter interval trainingen te verzorgen.

Conclusie

Over het geheel concluderen we dat het college deels uitvoering heeft gegeven aan de aanbevelingen uit het onderzoek uit 2018, voor wat betreft aanbeveling 2 in lijn met de bestuurlijke reactie op het rekenkamerrapport. We concluderen dat de maatregelen nog niet op alle onderdelen het gewenste effect hebben bereikt. Het gevolg is dat de kaderstellende en controlerende rol van de raad slechts ten dele is versterkt.

Verder stellen wij vast dat de raad niet in positie is gebracht ten aanzien van de opvolging van de aanbevelingen van het rekenkameronderzoek uit 2018. Door middel van een voortgangsrapportage is de raad geïnformeerd over de stand van zaken van de opvolging van de aanbevelingen uit het rekenkameronderzoek uit 2018. De informatiewaarde hiervan is relatief summier en geeft niet de juiste informatie. Het is vooral een procesmatig antwoord en geen antwoord op hoe de aanbevelingen zijn opgevolgd en welke effecten zijn gerealiseerd.

Aanbevelingen doorwerkingsonderzoek

Naar aanleiding van dit doorwerkingsonderzoek hebben wij de volgende vier aanbevelingen geformuleerd:

1. Versterk de toegankelijkheid en begrijpbaarheid van de begroting en jaarrekening verder door deze documenten meer uit het perspectief van de raad te schrijven.
2. Versterk het inhoudelijke deel van de begroting en jaarrekening door de inzet van doelenbomen.
3. Versterk de informatiewaarde van de voortgangsrapportages aangaande de stand van zaken van de opvolging van de aanbevelingen van rekenkameronderzoeken.
4. Vraag als raad de griffie om het introductieprogramma voor de raad te versterken met een training 'Planning & Controlcyclus', met name gericht op sturing en verantwoording op inhoud.

De aanbevelingen 1, 2 en 4 sluiten aan op de aanbevelingen uit 2018. De rekenkamer heeft een aanbeveling toegevoegd over het monitoren van de opvolging van de aanbevelingen, zie aanbeveling 3.

Bestuurlijk wederhoor

Op 21 april 2023 hebben wij ons rapport met aanbevelingen aan het college verzonden voor een bestuurlijke reactie. Bijgevoegd in bijlage 2 de zienswijze van het college. Het college heeft constructief gereageerd op de aanbevelingen en aangegeven de aanbevelingen 1 t/m 3 over te nemen. Bij aanbeveling 3 merken wij op dat het niet alleen gaat over het rapporteren inzake de opvolging van de aanbevelingen van dit rekenkameronderzoek maar om het rapporteren over de opvolging van de aanbevelingen van alle rekenkameronderzoeken. Voor wat betreft aanbeveling 4 geeft het college aan hierbij de griffie graag te willen ondersteunen.

Wij adviseren de gemeenteraad om het college te vragen een concrete planning op te stellen voor het uitvoeren van de aanbevelingen en hierover regelmatig te rapporteren aan de raad tot alle aanbevelingen zijn geïmplementeerd.

Geheimhouding

Niet van toepassing.

Alternatieven

Niet van toepassing.

Uitvoering inspraak en participatieverordening

Niet van toepassing.

Toegankelijkheid

Niet van toepassing.

Beslistermijn

Niet van toepassing.

Financiële paragraaf

Niet van toepassing.

Overige Raadsinformatie

Bevoegdheid

Op grond van artikel 185 Gemeentewet informeert de rekenkamer de raad over haar bevindingen n.a.v. een ingesteld onderzoek, en kan voorstellen aan de raad doen.

Collegeprogramma

Niet van toepassing.

Begroting

Niet van toepassing.

Eerdere besluiten

Niet van toepassing.

Voorgeschreven procedure

Niet van toepassing.

Kader- en beleidsnota's

Niet van toepassing.

Evaluatie

Niet van toepassing.

Bijlagen

1. Onderzoeksrapport doorwerkingsonderzoek informatiewaarde begroting en jaarstukken, BMC, maart 2023.
2. Zienswijze college d.d. 6 juni 2023.
3. Rapport 'Rapportage informatiewaarde begroting en jaarstukken', BDO, 2018.

De rekenkamer van de gemeente Huizen,

M. Quapp
Voorzitter Rekenkamer

Advies raadscommissie

Dit voorstel is behandeld in de vergadering van de commissie Algemeen Bestuur en Middelen van 29 juni jl.

De commissie adviseert u in uw vergadering van 13 juli 2023 bij het agendapunt "Hamerstukken" zonder verdere beraadslagingen in te stemmen met het voorstel.